

Novice.

— Cesarjev god se praznuje danes slovesno s svetimi mašami, pri katerih se pošiljajo vroče želje k Vsemogočnemu, da bi nam ohranil predobrega vladarja še na mnogaja leta.

— **Osobna vest.** Namesto šolskega vodje g. Andreja Žumra, imenovanega okr. šolskim nadzornikom, se je vodstvo I mestne deške ljudske šole poverilo učitelju g. J. Majrju.

— **Novo deželno bolnico** bode dne 9. t. m. ob 10 uri dopoldne blagoslovil prevzvišeni g. knezoškof ljubljanski. Tej slavnosti bodo prisostvali deželni odborniki, zastopniki dež. vlade in bolnični zdravniki. Bolnike pičneje seliti v novo bolnico že te dni.

— **Slovensko gledališče** otvorilo se je dne 1. oktobra z igrokazom „Pota življenja“. Jako podučen igrokaz igral se je prav izborno, nove igralne moči so potrdile nado, da bo letos slovenska drama prav dobra. Danes se v proslavo godu presvlt. cesarja poje v razsvetljenem gledališču opera „Trubadur“.

— **Umril** je dne 30. sept. v Devinu na Goriškem odnotni učitelj g. Hrabroslav Volarič, odlični slovenski skladatelj. Zaslužnemu rodoljubu bodi časten spomin!

— **Vozni redi pri c. kr. drž. železnicah.** Vsi oni, ki imajo katere si koli želje glede premembe vožnega reda za prihodnjo poletje (1896), naj vložijo dotične predloge ali želje do konca oktobra t. l. naravnost pri c. kr. železniškem obratnem ravnateljstvu v Beljaku.

— **Nov stolp pri uršulinski cerkvi v Ljubljani.** Kakor znano so vsled potresa podrli stari nelep stolp nunske cerkve. Napravili bodo sedaj novi stolp, ki bo jako ličen in v soglasji z impozantnim pročeljem cerkve.

— **Misteriozen slučaj.** V Koritnicah občine Knežak na Notranjskem pokopali so minoli mesec nekega 24letnega mladenčca, češ da je naravne smrti umrl. Ovadilo se je pa sodišču, da se je mladenič ustrelil. Vsled tega se je mrtvec izkopal, kar je potrdilo istinitost ovadbe. Sodišče bo stvar natančneje preiskalo.

— **Pod vlak je skočil** dne 30. septembra t. l. v Spodnji Šiški bivši trgovski pomočnik J. Derbič. Raztrgalo ga je strašno, vendar so ga mogli še prevideti s sv. zakramenti, na kar je po preteku pol ure umrl. Nesrečnež doma iz Spod. Šiške, je bil zadnji čas popolnoma zmedenega duha.

— **Velik požar** je v noči od 25. na 26. septembra uničil poslopje št. 2 na Emonski cesti v Ljubljani. Poslopje je last veletržca g. Fr. Jakopiča, v katerem sta imela svojo trgovino oziroma skladišče gg. trgovca Jebačin in Hammer-schmidt. Pričelo je goreti v skladišču. Ogenj se je zapazil še le, ko je plamen švigal iz strehe. Ljubljanski gasilci prišedši na lice požara, so istega po velikem trudu omejili. Kako je požar nastal, se ne ve prav. Škoda je precejšnija.

— **Naklada na pivo.** Deželni odbor je določil spoznamno s c. kr. deželno vlado v Ljubljani, da se v seji dne 5. svečana t. l. sklenjena samostojna deželna naklada na porabo piva in sicer v zaprtem mestu Ljubljani po 70 kr., po deželi pa po 1 gld. od vsakega hektolitra, ne glede na stopinjo alkoholovine prične pobirati dne 8. oktobra 1895. leta. To naklado bodo pobirali boletni uradi, ki tudi samostojno deželno naklado na porabo žganih opojnih tekočin pobirajo.

— **Centralna posojilnica slovenska** je imela meseca septembra, t. j. v prvem mesecu svojega poslovanja 1461 23 gld. dohodkov in 1131 21 gld. izdatkov, torej 2592 44 gld. prometa. — „Iz malega raste veliko“.

— **Društvo kranjskih, primorskih in dalmatinskih poštarjev in ekspeditorjev** ima svoj letošnji redni občni zbor dne 22. oktobra v Kamniku.

— **Pisarna trgovske in obrtniške zbornice** je odslej v II nadstropji Pongračeve hiše na Turjaškem trgu št. 4.

Pravica sprehajanja.

Nedavno je na Dunaji bil shod delavcev, na katerem se je govorilo o občni volilni pravici. Delavci so domu gredoč malo podemonstrovali, šli so namreč po mestu v velicah skupinah. Policija jih je razgnala. Delavski časopisi so stvar tako zasukali, da delavcem policija le zabranjuje porabo dunajskih cest, katero so sami naredili.

Na to nedeljo so dunajski delavci nameravali prirediti velik tabor, da bi protestovali proti temu, da se jim krati poraba cest. Policija je pa spoznala, da bi to bilo nevarno za red in je shod prepovedala, češ, ker so udeležniki zadnjega shoda motili red. Delavski časopisi so sedaj odločno ugovarjali, da bi bili udeležniki zadnjega shoda motili red. Shod se je vršil v najlepšem redu, a ko je pa shod minul, pa ni bilo več nobenih udeležnikov, temveč le zasebni ljudje, ki je šel vsakdo, kamor je hotel. Nekateri so šli na sprehod, pa ne le tisti, ki so bili na shodu, temveč tudi drugi in ta sprehod je policija zmatrala za demonstracijo.

Delavci so pa našli takoj drug način, da varujejo pravico do porabe dunajskih cest. Njih listi so naglašali, da je to potrebno, ker sicer si bodo kmalu bogatejši stanovni najlepše ceste zmatrali za izključno svojo last, in še delavec po njih hoditi ne bode smel. Treba je, da delavci varujejo pravico do cest s tem, da se jih poslužujejo, in sicer na najlepši cesti mej najlepšimi poslopji dunajskimi. Napovedan je bil na nedeljo velik sprehod delavcev po Ringu. Delavski listi so pa naglašali, da to ne bode nobena demonstracija za občno volilno pravico, temveč le navaden sprehod, tu ne bode zastopano nobeno društvo, temveč le posamičniki, ki bodo s sprehajanjem varovali pravico do porabe cest.

Policija je storila obširne naredbe, da ohrani red, ko bi se skušal motiti. Tudi vojaki so bili menda že pripravljani v vojašnicah. Pokazalo se je pa, da je to bilo povsem odveč. Vse se je vršilo v najlepšem redu. Videlo se je, da ima delavska stranka svoje ljudi dobro organizovane. Priporočala je jim, naj bodo mirni in bili so, in se je v tem ta sprehod ločil od shodov dunajskih liberalcev in protisemitov, kjer nikdar ne gre brez zabavljanja in pretepanja. Ta sprehod, dasi nedolžna stvar, je vendar pokazal, da so avstrijski delavci že toliko zavedni, da se jim mora dati volilna pravica. Posebno so socialistični časopisi pozivljali delavce, da naj bodo mirni, ko bi jih tudi kdo izzival, kajti ni izključeno, da bi od kake strani se izzivalci najeli, da bi le potem moglo se govoriti o delavskih izgredivih.

Ob devetih v nedeljo se je zbralo na Ringu mnogo delavcev, ki so se sprehajali. Nekateri sami, drugi s svojimi ženami in otroki. Najmanj kacic 12.000 delavcev se je sprehajalo praznično oblečenih.

Policija je bila povsod nastavljena, a vendar ni nič

ovirala sprehajanja. Vsi drevoredi so bili prosti, le vhode v javna poslopja je zastražila. Bila je razpostavljena policija na konjih in peš in tudi več policijskih uradnikov je bilo na mestu.

Ker so delavci lepo redno se sprehajali, je policija le gledala. Promet se nikjer ni motil, četudi ni bilo nobenih rediteljev. Ženske in dekleta so imele rudeče jopiče. Moški so imeli široke klobuke, rudeče ovratnice, prsne bucike z delavskim grbom, Lassalove in Marksove bucike. Jeden moški se je sprehajal s kazenskim zakonikom pod pazduho. Člani dunajskega delavskega bicikliškega kluba so se v velikem številu vozili po Ringu. Vsi delavci in delavke imeli so na prsih pripete rudeče klinčke ali pa rudeče umetne cvetlice. Opazilo se ni nič, da bi se delavci kaj ločili po poslu, vse je bilo pomešano. Le kovinski delavci so skupno prišli, ker so poprej imeli neki shod, a tudi ti so se hitro razdelili mej druge.

Ob enajsti uri, kakor je bilo po delavskih listih nasvetovano, se je pa spraznil Ring. Delavci so mirno razšli se na razne strani, kakor so mirno bili prišli. Nekateri dunajski bogatini so pač bili nato nevoljni, da se niso mogli sprehajati sami po senčnih drevoredih, vkupe z delavci se pa niso marali, zato so pa največ ostali doma in z oken opazovali delavce. Kdor je to sprehajanje videl, mu je gotovo imponovalo že po svojem redu in dostojnosti.

Samomor na cesti v Budimpešti.

Veliko senzacijo je vzbudila v Budimpešti novica, da se je umoril husarski desetnik Ratky de Salamofa. Samomorilec je bil 1872. leta rojen kot sin generalnega majorja Aleksandra Ratkyja v Aradu. Bil je jedini otrok svojih starišev, ki so imeli pri Aradu veliko posestvo. Obiskoval je na Dunaji kadetno šolo, a je pri izpitu propal, potem so ga pa zaradi lahkomišljenega življenja prestavljali od polka do polka. Sedaj je služil pri 3 huzarskem polku in bi bil na prošnjo njegovega očeta kmalu smel napraviti častniški izpit.

Minoli teden v torek je ob desetih zvečer prišel Ratky z več prijatelji v Somossyjevo gostilno v Budimpešti in so začeli piti. Ratky je bil nenavadno vesel. To veselje je bilo tem večje, čim več je izpil. Naposled se je pa s svojimi tovarišimi sprl zaradi lepe pevke Amande. V to pevko je bil on že dolgo zaljubljen in je ž njo zapravil mnogo denarja. Sploh je bil znan po vseh budimpeštanskih kavarnah in gostilnah kot velik zapravljivec. Ljubezen lepe Amande do Ratkyja je pa v tej meri pojemale, v kakeršni meri je pohajal njegov denar. Začela je znanja z drugimi. To je pa Ratkyja jako žalostilo.

Ob jedni uri je poklical natararja, in mu dal tri srebrne ure, ker ni imel toliko, da bi plačal, kar so zapili. Poklical je fijakarja in ukazal, da ga pelje

v kavarno „Monopol“. Tukaj je iskal Ratky njegovo ljubico in jo res našel. Povabil jo je k sebi in je jel govoriti o njegovi ljubezni igrajoč se z revolverjem. Ljubica se je jela bati in je porabila prvo priliko, da mu je ušla.

Sedaj je naročil fijakarju naj ga pelje pred stanovanje ljubice njegove. Tukaj je fijakarja poslal k Amandi, da naj pride doli k njemu. Fijakar pa ni ničesa opravil. Sedaj je šel Ratky sam k svoji ljubici, a je našel stanovanje njeno zaprto. Sedaj se je peljal nazaj v kavarno Monopol, kjer se je pridružil Amandini prijateljici pevki Kovač. S to se je peljal v kavarno Somossyjevo, kjer sta nekaj pila, kar je on plačal s tem, da je prstane zastavil.

Potem je začel dvorjaniti blagajničarici Maurer, s katero se je ob petih zjutraj odpeljal v Budim na Leopoldijevo polje. Poprej si je izposodil od fijakarja dva goldinarja, dokler ne zmenja petdesetaka. Tu se je zabaval v gozdu z blagajničarico do osmih zjutraj. Sedaj sta se peljala na Andrassyjevo cesto, kjer je Maurer iz voza izstopila. Na to je Ratky ukazal, da naj ga pelje domu, kjer mu bode že plačal. Najedenkrat zasliši iz voza strel. Od strahu je fijakar skočil s kozla in videl z voza teči kri. Zlezal je zopet na kozla in peljal pred mestno glavarstvo 6. okraja. Tu so odprli voz in našli v njem huzarja s prestreljenim čelom še živega. V desni roki je držal revolver, katerega je zopet vzdignil. Revolver so mu hitro izvili. Takoj je prišel tudi zdravnik, a ni mogel več pomagati, kajti v tem je bil samomorilec že umrl. Ko se je konstatovalo kdo je, so vso stvar naznanili vojaškemu oblastvu.

Kako na Nemškem z jetniki postopajo.

Nemci kaj radi kritikujejo postopanje Rusov, posebno pa po svetu razupivajo rusko knuto in krutost, sami svoje pa ne vidijo ali nečejo videti.

Nek nemški list piše: „Kako po nemških ječah pri disciplinarnih kaznih rabijo knuto, to je neke vrste bič, poroča sotrudnik lista „Grenzbote“. Ta mož je po leti lanskega leta obiskal jetnišnico „R v P.“ te dve črke pa ne pomenijo drugi kraj kakor Ravitsch na Poznanskem. Ta jetnišnica je dala že nekaj povoda, da se je javnost ž njo pečala in je nekdo zagotavljal, da imajo tam poseben stroj za pretepanje. Nekaj urednikov listov so zaradi tega navajanja tudi obsodili, ker resnica v oči bode.

Toda čujmo kaj piše sotrudnik lista „Grenzbote“ o jetnišnici Ravitsch na Poznanskem, ker temu so dovolili vstopiti v neko posebno celico: „Razven bojazljivega pogleda in bledega obraza moža, sem opazil na njegovem vratu tudi znake davljenja in višnjevete ranjene proge na rokah za pestjo. Zunaj celice mi je vodja odgovoril na vprašanje, da je K. bil disciplinarno kaznovan, ker je poskušal pobegniti in